

ZIE

Sommige bezoekers staan na vijf minuten al buiten. Niet omdat er in het muZIEum zo weinig te zien is. Hoewel... Strikt genomen kijk je hier je ogen niet uit. Toch is het gebrek aan visueel vermaak niet de reden dat sommige museumgasten het snel voor gezien houden. Zij vinden het gewoonweg te eng om te worden teruggeworpen op andere zintuigen dan je gezichtsvermogen. Het muZIEum in de Stadsschouwburg is dan ook een

Het muZIEum

ervaringsmuseum pur sang. Het leert je 'kijken' door de ogen van een blinde. Dit maakt het museum uniek in Nederland.

Als je de donkerbelevingsruimte van het muZIEum binnenstapt, ervaar je meteen hoe het is om blind te zijn. Van a naar b geraken, lukt alleen als je je tast-, reuk- en gehoororganen tot het uiterste inspant. Op je zintuiglijke ontdekkingsstocht in de volledig verduisterde ruimte word je begeleid door een blinde gids, jouw persoonlijke eyeopener in een duistere wereld. Na een bezoekje aan het muZIEum is je respect voor je blinde medemens gegroeid.

Het muZIEum bevond zich eerst aan de Nieuwe Marktstraat, maar

ging daar ten onder door te weinig opbrengsten. Die donkere tijden zijn voorbij. Het museum maakte een succesvolle doorstart op de nieuwe locatie aan het Keizer Karelplein. De verouderde collectie kreeg daarbij een make-over. Hoewel het oude muZIEum meer zalen had, heeft de nieuwe locatie

een modernere uitstraling. Niet in de laatste plaats vanwege de vele touchscreens. Ook zijn er nu twee donkerbelevingsruimtes in plaats van één. Elk met een eigen thema. De eerste met als thema het dagelijks leven en de tweede op reis.

Het muZIEum wil naast een educatieve functie ook een activerende

opent gesloten ogen

en sociale functie vervullen en het grote publiek een andere kijk geven op blinden in onze samenleving. Dit maakt het muZIEum tot een bijzonder uitzje, zowel voor gezinnen als voor bedrijven. Ook volgens de vakjury van de ANWB. Zij riep het muZIEum dit jaar uit tot 'meest innovatieve uitzje van Nederland'. En terecht. Nijmegen is een geweldig museum rijk. Na een bezoek aan het muZIEum bekijk je een blinde voortaan met andere ogen. Je kunt de donkerbelevingsruimtes reserveren door het muZIEum even te bellen. Komt dat zien!

tekst: Jasper de Glas
foto: Katinka Oorsprong

LEES

Heeft staatssecretaris Fred Teeven als *crime fighter* misschien het boek *Het staatshotel* van criminologe Simone van der Zee gelezen? Dat ga je bijna denken, gezien zijn voorname gevangenis massaal te sluiten. Op heldere wijze maakt Van der Zee daarin namelijk duidelijk dat onze ouderwetse aanpak van criminaliteit met celstraffen volkomen de plank mislaat.

Van der Zee, docent aan de Politieacademie, bundelt in haar boek een schat aan informatie van studies en rapporten zonder dat dit ook maar één moment saai wordt. De ruim driehonderd pagina's lezen als een trein, mede door haar uitstekende, bijna wervelende schrijfstijl. Ingeikkelde onderwerpen en feiten legt zij uit in klare taal. De enige tekortkoming is het ontbreken van een trefwoordenregister waarmee na lezing besproken zaken gemakkelijk zijn terug te vinden.

Om te illustreren hoe tal van maatregelen op persoonlijk niveau

uitpakken, beschrijft Van der Zee de levensloop van zeven veroordeelden. Deze laat zij als een rode draad door het boek lopen. Het gaat hierbij om een hooligan, beroeps crimineel, pedofiel, veelpleger, asielzoeker, verkrachter en een moeder die haar dochttertje vermoordde. Wie niet is geïnteresseerd in dit soort levensverhalen, kan deze met gemak overslaan.

Het is echter geen toeval dat elk van de zeven beschreven personen iets mankeert en dat zij afkomstig zijn uit de rafelrand van onze samenleving. Het zijn geen frauderende directeurs die Nederland met de bouwfraude voor miljarden tilden. Treffend laat Van der Zee zien hoezeer aanleg en maatschappelijke omstandigheden een bepalende rol spelen bij de gestraften. Van der Zee wijst op onderzoeken waaruit blijkt dat zeventig tot tachtig procent van de gevangenen psychisch ziek is of een bepaalde zorgbehoefte heeft. Bij mensen met een stoornis is gevangenisstraf dan ook een van de slechtst denkbare manieren om te reageren op hun criminele gedrag, maakt zij duidelijk.

Het gevangenispersoneel is daarbij volstrekt niet opgeleid hoe om te gaan met de vaak ernstige en zware psychische problemen van gedetineerden. Onthutsend is dat

binnen het gevangeniswezen het gebruik van de isoleercel nergens wordt bijgehouden, terwijl de psychiatrie de isoleercel verbant omdat onderzoek aantoonde dat enzame opsluiting ernstige psychiatrische problemen kan veroorzaken.

Ook gevangenen zonder stoornis of beperking moeten sterk in hun schoenen staan om niet ten prooi te vallen aan nachtmerries en depressies, merkt Van der Zee op. Wie bij binnenkomst tot de weinige 'normale' mensen behoort, krijgt op zijn minst een tik van de

molen mee. Zij wijst op onderzoek waaruit blijkt dat detentie voor iemands lichamelijke en geestelijke gezondheid schadelijker kan zijn dan misbruik van drugs en alcohol.

Dat het publiek geen goed beeld heeft van wat gevangenisstraf te wegbrengt, komt volgens Van der Zee mede doordat politici misdaad misbruiken voor politieke doeleinden en de media misdaad misbruiken om te verkopen. „We weten steeds meer over de oorzaken van criminaliteit, maar het lijkt alsof we er steeds minder mee doen”, stelt zij. Dat gevangenisstraf een dure en weinig doeltreffende manier is om criminaliteit te bestrijden, toont een grote Canadese analyse van vijftig studies aan. Daaruit bleek dat het gevangenisstelsel recidive juist in de hand werkt. Er is geen enkel wetenschappelijk bewijs dat streng straffen een goed instrument is, zegt ook hoogleraar en advocaat Geert-Jan Knoops. Er is wel bewijs dat een harde aanpak leidt tot meer criminaliteit.

Ten onrechte worden criminelen gezien als slechte mensen die bewust kiezen voor hun criminele levensstijl. Mede hierdoor zijn gevangenisstraf ontwaard in een bewaarplaats voor 'onrendabelen' waarmee de samenleving geen raad weet. Gevangenisstraf zijn volgens Van der

Zee „meer dan ooit vergaarbakken voor het menselijk afval dat onze samenleving produceert”.

Terwijl een mankerende Fyra resoluut aan de kant wordt gezet, blijven we nog steeds geloven in het falende gevangeniswezen. Dat is niet alleen slecht voor de gestraften, maar ook voor de samenleving. Voor wie met kennis van zaken wil oordelen, is dit zeer toegankelijk geschreven boek een *must*.

Het staatshotel. De bajes, de stortplaats van de samenleving
Simone van der Zee
Uitgeverij De Geus, Breda
ISBN 978 90 445 1746 0
Prijs 22,90 euro, e-book 17,99 euro
Op voorraad bij boekhandel De Feeks, Van Welderenstraat.

tekst: Max van Wel
foto: Liesbeth Kuipers

Zinloos gestraf

HOOR

Om met het uiterlijk van De Tweede Speeldoos-cd te beginnen: die is verpakt in een houten doosje waar echt muziek uit komt. Als je het langs de zijkant opwindt, begint er een vrolijk deuntje te spelen. Binnenin zit de cd en het tekstboekje, maar het vuurrode kistje is fraai genoeg om thuis op de kast te pronken te zetten.

De geschiedenis van het project De Speeldoos dateert uit 2009. Toen begonnen de Nijmeegse muzikant Torre Florim, bekend van zijn band De Staat, en de Duitse zangeres Roos Rebergen, zingend onder de

Torre en Roos nog lang niet uitgespeeld

naam Roosbeef, hun samenwerking onder de noemer De Speeldoos. Op die cd zingen zij teksten van mensen met een verstandelijke beperking, waarvoor ze de muziek componeerden. Een sympathiek initiatief dat een groot succes bleek. En zie: vier jaar later ziet De Tweede Speeldoos het licht. Deze keer met teksten geschreven door leden van de theatergroep Kleinkunst, die bestaat uit acteurs met een verstandelijke beperking.

Waar de eerste cd een vingeroefening bleek te zijn waarbij de twee jonge artiesten elkaar nog afdastten om de juiste weg te vinden, klinkt de opvolger een stuk volwassener. Vooral de wisselwerking tussen de in een rockjasje spelende Torre en de meer naar kleinkunst neigende Roos zorgt voor meer variatie en

sferen. Het ene moment vrolijk, speels en dertel, het volgende moment serieus, ernstig en contemplatief. Hoed af voor de andere leden van De Staat die deze contrasten om weten te zetten in mooie en beklijvende melodien.

De teksten laten geen spaan heel van de vooroordelen waarmee de schrijvers soms kampen. Ze zijn heel direct in het benoemen van hun gevoelens, gedachten en bezigheden. Op de nieuwe cd gaan de teksten over dezelfde twijfels, gevoelens, verliefdheden, angsten en blijheid als bij mensen zonder een 'rugzakje'. Sterker nog, hun eerlijkheid om daarover te schrijven is bewonderenswaardig. Ontwapenend duidelijk soms.

Torre en Roos laten zo horen dat genoemde onderwerpen als angst

en verliefdheid voor iedereen gelden. De manier waarop je ze kunt bezingen, kan verschillen maar in de kern blijven de thema's voor iedereen herkenbaar. Zing op 19 juli gewoon mee wanneer De Speeldoos het Valkhof Festival aandoet.

De houten uitvoering is in iedere cd-zaak te koop voor 24,99 euro.

Op internet via www.despeeldoos.net voor 27 euro inclusief verzendkosten.

tekst: Pim van Ginneken

